

**UCHWAŁA NR XVIII/524/16
RADY MIASTA GDAŃSKA**

z dnia 28 stycznia 2016 roku

w sprawie nadania tytułu Honorowego Obywatela Miasta Gdańska.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 14 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (tekst jedn.: Dz. U. z 2015, poz. 1515) oraz uchwały Nr LXII/456/93 Rady Miasta Gdańska z dnia 6 kwietnia 1993r. w sprawie zatwierdzenia regulaminu nadania tytułu Honorowego Obywatela Miasta Gdańska.

uchwała się, co następuje:

§ 1

Nadaje się tytuł Honorowego Obywatela Miasta Gdańska **Panu Andrzejowi Wajdzie.**

§ 2

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

**Przewodniczący
Rady Miasta Gdańska**

Bogdan Oleszek

UZASADNIENIE

Andrzej Wajda to reżyser filmowy i teatralny, scenarzysta i scenograf, pedagog i wychowawca wielu pokoleń artystów; jeden z najwybitniejszych twórców w historii światowego kina; zdobywca Oscara przyznanego za całokształt twórczości. W latach 1989-1991 senator Rzeczypospolitej Polskiej.

Niezaprzeczalnie silne są jego związki z Trójmiastem i Gdańskiem. W 1959 roku zadebiutował na gdyńskiej scenie Teatru Wybrzeże sztuką *Kapelusz pełen deszczu* M.V. Gazzo. Rok później na Targu Węglowym wystawił *Hamleta* z własną scenografią. W 1975 na 2. Festiwalu Polskich Filmów Fabularnych w Gdańsku odbierał Gdańskie Lwy za *Ziemię obiecaną*, w 1978 za *Bez znieczulenia*, a w 1979 za *Panny z Wilka*. W 1980 roku Andrzej Wajda w gdańskim zabytkowym Wielkim Młynie zaprezentował *Sprawę Dantona* Stanisławy Przybyszewskiej. Jego film *Człowiek z żelaza* z 1981 roku, kontynuacja *Człowieka z marmuru*, opowiada o gdańskim Sierpniu'80 i o genezie powstania „Solidarności”. W roku 2013 na ekrany kin wszedł, zamykający trylogię, film *Wałęsa. Człowiek z nadziei*. W roku 2014 z okazji rocznicy wybuchu wojny, wyreżyserował spektakl multimedialny *Wybuch*, prezentowany w byłym zbiorniku gazowym na terenie Polskiej Spółki Gazownictwa w Gdańsku. W 2015 zaprezentował też publiczności film dokumentalny o budowie Gdańskiego Teatru Szekspirowskiego, którego jest honorowym patronem. W 2005 roku Senat Uniwersytetu Gdańskiego nadał mu tytuł doktora honoris causa „za wybitne osiągnięcia w zakresie sztuki filmowej i teatralnej, pogłębioną refleksję nad historią i człowiekiem oraz za nieustanne odnawianie znaczeń”. Odbierając tytuł, artysta podkreślił, iż Gdańsk jest i pozostanie dla niego na zawsze miastem wolności. W roku 2006 wyróżniony Nagrodą Prezydenta Miasta Gdańska „Neptun” za nawiązywanie w twórczości do gdańskiej tradycji. Od czasu premiery *Człowieka z marmuru* był zaangażowany w działalność polityczną, wspierając ruch opozycyjny w komunistycznej Polsce, w tym wydarzenia Sierpnia 1980. Wszedł w skład komitetu organizacyjnego IV Kongresu Kultury Polskiej, zainicjowanego przez środowisko solidarnościowe. W 1988 r. był jednym z inicjatorów powołania Warszawskiej Rodziny Katyńskiej. Charakterystyczne są słowa, które o twórczości Andrzeja Wajdy wypowiedział historyk profesor Janusz Tazbir: „O ile w XIX wieku głównymi architektami narodowej wyobraźni byli powieściopisarze, z Sienkiewiczem na czele, to obecnie taką samą rolę odgrywają twórcy arcydzieł filmowych, którym hetmani Andrzej Wajda. Wajdzie przyświeca dewiza Stefana Żeromskiego: trzeba rozrywać rany polskie, żeby nie zabiły się błoną podłości. (...) Widać to wyraźnie w tematyce jego filmów. Po wielokroć bywa przypomniane słynne zdanie Stanisława Mackiewicza: *Powieść historyczna jest zawsze dokumentem tych czasów, w których została napisana, a nie tych, których dotyczy jej fabuła*. To samo można powiedzieć o filmach Wajdy”. Jego obrazy stanowią wzorzec kina autorskiego. Andrzej Wajda jest mistrzem twórczej adaptacji filmowej polskiej literatury. Posiada niezwykłą umiejętność nawiązywania aktywnego kontaktu z odbiorcami swych dzieł.

Andrzej Wajda urodził się 6 marca 1926 roku w Suwałkach w rodzinie zawodowego oficera Wojska Polskiego. W 1934 roku wraz z rodziną przeprowadził się do Radomia. W roku 1939 rozpoczął naukę w gimnazjum na tajnych kompletach, przerwał ją jednak po roku z powodów finansowych. Następnie wraz z bratem Leszkiem podejmował pracę zarobkową jako magazynier, tragarz oraz pomocnik bednarza. Mimo ciężkiej sytuacji życiowej zainteresował się malarstwem, uczestnicząc w pracach konserwacyjnych i okresowo pobierając nauki w szkole malarskiej w Krakowie. W połowie 1942 r. wstąpił do Armii Krajowej i został łącznikiem. Od jesieni 1943 aż do późnej wiosny 1944 ukrywał się w Krakowie, po czym powrócił do Radomia, gdzie zapisał się do Koedukacyjnego Gimnazjum i Liceum dla Dorosłych „Przyszłość”. W latach 1946-1949 studiował w krakowskiej Akademii Sztuk

Pięknych. W 1953 roku ukończył wydział reżyserii w Państwowej Wyższej Szkole Filmowej Telewizyjnej i Teatralnej w Łodzi.

FILM:

Debiutował

w kinie w 1954 roku filmem *Pokolenie*, opowieścią o losach młodzieży z warszawskich przedmieść podczas okupacji hitlerowskiej. Pisząc o przemianie duchowej dwóch głównych bohaterów, Tadeusz Lubelski stwierdził: „Realizując *Pokolenie* Wajda wszedł na tę samą drogę, co pięć lat wcześniej jego przyjaciel Andrzej Wróblewski - znalazł nową formę do przemawiania w imieniu umarłych”. Następnie zrealizował *Kanał* (1956) oraz *Popiół i diament* według Jerzego Andrzejewskiego (1958). Te dwa filmy sprawiły, że stał się jednym z najważniejszych reżyserów nowej generacji w Europie. Zapoczątkowały one słynny nurt nazywany „polską szkołą filmową”, który podejmował debatę nad narodową tradycją martyrologiczną i romantycznym heroizmem. *Kanał* to tragiczna wizja losów warszawskich powstańców zwieńczona jedną z najsłynniejszych scen w historii polskiego kina, gdy para bohaterów, dochodząc do wylotu kanału do Wisły, natrafia na zamkniętą kratę... *Popiół i diament* przeszedł do historii filmu m.in. dzięki niezapomnianej roli Zbigniewa Cybulskiego, który wykreował kultową tragiczną postać niepokornego inteligenta - Maćka Chełmickiego. W 1959 roku Wajda nakręcił swój pierwszy kolorowy film, budzącą wiele kontrowersji *Lotną* według Wojciecha Żukrowskiego. A w 1960 roku na ekrany kin weszli *Niewinni czarodzieje*, film opowiadający o młodych ludziach pokolenia jazzu, zbuntowanych i równocześnie samotnych w otaczającym ich świecie. W kolejnym roku Wajda zrealizował *Samsona* wg Kazimierza Brandysa, który przedstawiał historię Żyda zbiegłego z getta, a potem dwa filmy za granicami Polski: jugosłowiańską *Powiatową Lady Makbet* (1962) oraz *Miłość dwudziestolatków* we francusko-niemieckiej koprodukcji (1962). W 1965 roku powstały *Popioły* według Stefana Żeromskiego, które wywołały wielką ogólnonarodową debatę. Reżyser stworzył dzieło naznaczone historiozoficzną refleksją, kolejny raz redefiniując stosunek do polskości i tradycji. W 1967 roku Wajda ponownie kręcił film w Jugosławii, tym razem opowiadające o krucjatach dziecięcych *Wrota raju* według powieści Jerzego Andrzejewskiego. W roku 1968 powstał *Przekładaniec* według Stanisława Lema oraz *Wszystko na sprzedaż*, bodźcem do powstania którego była tragiczna śmierć Zbigniewa Cybulskiego, odtwórcy legendarnej roli Maćka Chełmickiego w *Popioły i diament*. W roku 1970 powstał satyryczno-obyczajowy obraz *Polowanie na muchy*. Po tym filmie reżyser powrócił do wątków wojennych, tworząc *Krajobraz po bitwie* według Tadeusza Borowskiego (1970). W tym samym roku zrealizował poetycką *Brzezinę*, kameralną opowieść o miłości, śmierci i samotności według Jarosława Iwaszkiewicza. W roku 1972 na ekrany kin wszedł nakręcony przez Wajdę w Niemczech *Piłat i inni* według *Mistrza i Małgorzaty* Michaiła Bułhakowa. W 1973 roku reżyser zrealizował *Wesele* według dramatu Stanisława Wyspiańskiego. W filmie zachowane zostały oryginalne, wierszowane dialogi. Dwa lata później powstała, nominowana do Oscara, *Ziemia obiecana* według Władysława Reymonta, jedno z największych filmowych dokonań Wajdy. Wajda stworzył niezwykle fresk, którego bohaterem, na równi z postaciami głównych bohaterów, było samo miasto, obdrapana i równocześnie wspaniała, budząca się do wielkiego cywilizacyjnego skoku dziewiętnastowieczna Łódź. W 1976 roku Wajda zrealizował w polsko-brytyjskiej koprodukcji *Smugę cienia* według Josepha Conrada.

Opowieść o Mateuszu Birkucie, przodowniku pracy, którego losy z lat pięćdziesiątych śledzi współczesna dokumentalistka, powstała w 1977 r., choć scenariusz autorstwa Aleksandra Ścibora-Rylskiego gotowy był już kilkanaście lat wcześniej. Jednak ze względów cenzuralnych przez lata nie mógł zostać zrealizowany. Film przedstawia obraz kraju w okresie stalinowskim i sytuację polityczną lat siedemdziesiątych. *Człowiek z marmuru*, jak pisał Waldemar Piątek „Pokazuje tragedię ludzi, którzy uwierzyli w sens komunistycznych przemian i zostali przez system zniszczeni. Jest drwiną z mechanizmów biurokratycznych autorytarnego systemu”.

Kontynuacją *Człowieka z marmuru* był *Człowiek z żelaza* (1981), film pulsujący współczesnym życiem Polski, w którym dramaty bohaterów rozgrywają się w pamiętnym sierpniu 1980 roku w Gdańsku. Lata siedemdziesiąte przyniosły jeszcze dwa filmy Wajdy: odwołujący się do nurtu kina moralnego niepokoju *Bez znieczulenia* (1978) oraz *Panny z Wilka* (1979), kolejną mistrzowską ekranizację prozy Iwaszkiewicza, film, który przyniósł Wajdzie drugą nominację do Oscara. W 1980 roku powstał *Dyrygent*, w którym wystąpił wybitny angielski aktor, John Gielgud.

W latach osiemdziesiątych Wajda pracował głównie zagranicą. We Francji nakręcił *Dantona* (1983) według *Sprawy Dantona* Stanisławy Przybyszewskiej oraz *Biesy* według Fiodora Dostojewskiego (1988). W Niemczech powstała *Miłość w Niemczech* (1983). Jedynym filmem z tego okresu nakręconym w Polsce była *Kronika wypadków miłosnych* według Tadeusza Konwickiego, gdzie jak pisał Jerzy Niecikowski „Prawdziwym żywiołem istnienia bohaterów tego utworu, żywiołem, który bez reszty decyduje o ich losie jest (...) pisana przez duże H historia”. W latach dziewięćdziesiątych reżyser sięgał po różne tematy. Nakręcił biograficznego *Korczaka* (1990), na postawie *Idioty* Dostojewskiego wyreżyserował *Nastazję* (1994). Do wątków wojennych powrócił w *Wielkim Tygodniu* (1995) według Jerzego Andrzejewskiego i wcześniej w roku *Pierścionku z orłem w koronie*, który to film, historyk kina, Jerzy Płazewski, określił jako prawdziwy koniec szkoły polskiej zrodzonej w latach pięćdziesiątych. Wreszcie przeniósł na ekran popularną powieść współczesną - *Pannę Nikt* Tomasa Tryzny (1996). W 1998 roku zekranizował *Pana Tadeusza* według Adama Mickiewicza, tworząc dzieło prawdziwie wybitne. Wajda, wiele razy ukazujący narodową tradycję i jej mity w krzywym zwierciadle, stworzył film przepelniony ciepłem i nostalgią, znakomicie oddając klimat literackiego pierwowzoru. W roku 2000 nakręcił *Wyrok na Franciszka Kłosa*, a w 2002 roku przeniósł na ekran Fredrowską *Zemstę*.

Po wielu latach cenzuralnych ograniczeń, a po 1989 roku - prób stworzenia odpowiedniego scenariusza, Wajdzie udało się w końcu podjąć temat zbrodni i kłamstwa katyńskiego. W 2007 roku nakręcił nominowany do Oscara *Katyń* - chyba najbardziej osobisty film w całej swojej twórczości. W rozmowie z Tadeuszem Lubelskim podkreślał: „To była opowieść o mojej matce. Moja matka była ofiarą kłamstwa katyńskiego, a ojciec był ofiarą zbrodni katyńskiej. Trudno było w pierwszym filmie na ten temat nie pokazać jednego i drugiego. Nie bardzo mogłem sobie wyobrazić inne rozwiązanie”. *Katyń* nie tylko ożywił na nowo dyskusję o sowieckim mordzie z 1940 roku, lecz przede wszystkim uświadomił młodym ludziom, jak to wydarzenie wpłynęło na powojenną historię Polski. Dla samego Wajdy *Katyń* był - podobnie jak kiedyś *Człowiek z marmuru* i *Człowiek z żelaza* - wejściem w gorące narodowe spory. W roku 2009 powstał kameralny film, w którym nieodłącznie spletają się ze sobą żywioły miłości i śmierci *Tatarak* według opowiadania Jarosława Iwaszkiewicza, zapisków Krystyny Jandy i opowiadania Sandora Maraiego. Realizacja *Tataraku* zbiegła się z tragicznymi wydarzeniami związanymi z chorobą i śmiercią męża Krystyny Jandy, Edwarda Kłosińskiego (wybitnego operatora filmowego, który razem z Wajdą zrealizował: *Człowieka z marmuru*, *Panny z Wilka*, *Człowieka z żelaza*, *Człowieka z nadziei* i dużą część *Ziemi obiecanej*). Ostatni fabularny projekt Wajdy to *Wałęsa. Człowiek z nadziei*, film opowiadający o Lechu Wałęsie nie tylko jako przywódcy politycznym, ale też człowieku prywatnym - mężu i ojcu. Wajda mówił: „To będzie film o niej - o kobiecie z marmuru, o kobiecie z żelaza, o kobiecie ze stali, krótko mówiąc o kobiecie, która potrafi pogodzić sprzeczność swojej sytuacji: obowiązki związane z domem i wychowaniem dzieci, w których nikt jej nie może zastąpić, ze wspieraniem męża, który bierze udział w wielkiej polityce, w wielkich wydarzeniach, z jakimi się mierzy. A ponieważ od niepamiętnych czasów polska literatura zna postaci kobiece z całą świadomością wspierające albo tworzące naszą historię, myślę, że to jest dobry wybór”.

TEATR:

W teatrze Wajda debiutował w 1959 roku na gdyńskiej scenie Teatru Wybrzeże **Kapeluszem pełnym deszczu** Michaela Vincente'a Gazzo. W 1963 roku rozpoczął współpracę ze Starym Teatrem w Krakowie, z którym był później związany przez wiele kolejnych lat. Pierwszym przedstawieniem Wajdy na deskach krakowskiej sceny było znakomite **Wesele** Stanisława Wyspiańskiego. W latach sześćdziesiątych reżyserował też w Teatrze Ateneum w Warszawie. A w kolejnych latach współpracował z wieloma scenami zagranicznymi. W 1971 roku Wajda zrealizował w Teatrze Starym głośne **Biesy** według Fiodora Dostojewskiego. W 1974 roku wystawił **Noc listopadową** Wyspiańskiego. Ważnym spektaklem w jego dorobku była **Sprawa Dantona** Stanisławy Przybyszewskiej (1976) w Teatrze Powszechnym w Warszawie. Następny rok przyniósł premierę w Teatrze na Woli; Wajda wystawił **Gdy rozum śpi** Antonia Buero Vallejo. Przedstawieniami z lat siedemdziesiątych Wajda zajął miejsce wśród najwybitniejszych polskich twórców teatralnych. Potwierdziły to kolejne premiery, m.in. **Nastazja Filipowna** według **Idioty** Fiodora Dostojewskiego (1977); **Z biegiem lat, z biegiem dni...** (1978), wielkie widowisko o Krakowie okresu Młodej Polski. Tak samo jak w filmie, również na scenie Wajda nie bał się wchodzenia w sam środek politycznych sporów. Tak było w przypadku **Antygony** Sofoklesa (1984, Stary Teatr w Krakowie), którą umieścił w realiach stanu wojennego. Nie bał się także eksperymentów: w 1989 roku obsadził Teresę Budzisz-Krzyżanowską w roli **Hamleta** (Stary Teatr w Krakowie). W kolejnej wersji **Nastazji**, granej w tokijskim Teatrze Benisan (1989) tytułową rolę zagrał z kolei mężczyzna, Tamasaburo Bando, gwiazdor japońskiego teatru Kabuki - aktor występujący w rolach kobiecych. W latach osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych Wajda zrealizował w teatrze także m.in.: **Pannę Julię** Augusta Strindberga (1988, Teatr Powszechny w Warszawie), **Dybuka** Szymona An-skiego (1988, Stary Teatr w Krakowie), **Mishimę** Mishimy Yukio (1994, Stary Teatr w Krakowie), **Improwizację wrocławską** Tadeusza Różewicza (1996, Teatr Polski we Wrocławiu) oraz **Kłatwę** Stanisława Wyspiańskiego (1997, Stary Teatr w Krakowie) i **Makbeta** Szekspira w Starym Teatrze w Krakowie (2004).

Kilka swoich inscenizacji Wajda opracował na nowo dla Teatru Telewizji, m.in. w 1978 roku **Noc listopadową**. W 1980 roku na podstawie **Z biegiem lat, z biegiem dni...** powstał telewizyjny serial. Zekranizował także słynny spektakl Teatru Cricot 2 - **Umarłą klasę** w reżyserii Tadeusza Kantora (1977). Spektakl **Bigda idzie** według Juliusza Kadena-Bandrowskiego (1999) zawierał aktualną opowieść o współczesnej Polsce. W 2001 roku przygotował telewizyjną inscenizację **Nocy czerwcowej**, ostatniego opowiadania Jarosława Iwaszkiewicza o miłości i patriotyzmie wplątanych w trudne polskie losy naznaczone upadkiem Powstania Styczniowego.

NAGRODY I ODZNACZENIA:

1955 - nagroda państwowa (wyróżnienie) za reżyserię filmu **Pokolenie**; **1957** - Nagroda Specjalna Jury Międzynarodowego Festiwalu Filmowego w Cannes za film **Kanał**; **1959** - nagroda jury i FIPRESCI za film **Popiół i diament** na Międzynarodowym Festiwalu Filmowym w Wenecji; **1968** - nagroda Komitetu ds. Polskiego Radia i Telewizji za reżyserię filmu TV **Przekładaniec**; **1971** - Nagroda Ministra Kultury i Sztuki I stopnia za twórczość reżyserską; **1973** - Srebrna Muszla za reżyserię **Wesela** na Międzynarodowym Festiwalu Filmowym w San Sebastian; **1974** - zwycięstwo w plebiscycie widzów za najlepszy debiut 30.lecia, za film **Pokolenie** na 6. Lubuskim Lecie Filmowym w Łagowie; nagroda państwowa I stopnia za wybitne osiągnięcia w dziedzinie reżyserii filmowej; „Drożdże” - nagroda tygodnika „Polityka”; „Złota Kamera” - nagroda miesięcznika „Film” dla **Wesela**, najlepszego filmu fabularnego; **1975** - nagroda główna za inscenizację **Sprawy Dantona** Stanisławy Przybyszewskiej w Teatrze Powszechnym w Warszawie na Opolskich Konfrontacjach Teatralnych; Nagroda Ministra Kultury i Sztuki I stopnia; Złote Lwy Gdańskie za **Ziemię obiecaną** na 2. Festiwalu Polskich Filmów Fabularnych w Gdańsku; Order Sztandaru Pracy II

klasy z okazji 30. lecia kinematografii; **1976** - nagroda dziennikarzy dla *Ziemi obiecanej* na 3. Międzynarodowym Festiwalu Filmowym w Brukseli; Wielka Nagroda „Złotego Kłosa” dla filmu *Ziemia obiecana* podczas „Tygodnia Filmu” w Valladolid; Dyplom Ministra Spraw Zagranicznych za wybitne zasługi w propagowaniu polskiej kultury za granicą; Nagroda Przewodniczącego Komitetu ds. Polskiego Radia i Telewizji; **1978** - Premio David di Donatello „Luchino Visconti” - włoska nagroda przyznana w uznaniu dla walorów artystycznych filmów oraz za różnorodność podejmowanej tematyki i całokształt osiągnięć twórczych; nagroda jury dla filmu *Ziemia obiecana* na 18. Międzynarodowym Festiwalu Filmowym w Cartagenie w Kolumbii i nagroda dla najlepszego reżysera; jedyna nagroda przyznana przez jury na 19. Międzynarodowym Festiwalu Filmu Neorealistycznego w Avelino we Włoszech dla filmu *Ziemia obiecana*; Złote Lwy Gdańskie za film *Bez znieczulenia* na 5. Festiwalu Polskich Filmów Fabularnych w Gdańsku; nagroda FIPRESCI za film *Człowiek z marmuru* na Międzynarodowym Festiwalu Filmowym w Cannes; **1979** - Złote Lwy Gdańskie za film *Panny z Wilka* na 6. Festiwalu Polskich Filmów Fabularnych w Gdańsku; nagroda Jury Ekumenicznego dla filmu *Bez znieczulenia* na Międzynarodowym Festiwalu Filmowym w Cannes; nagroda za całokształt twórczości na Międzynarodowym Festiwalu Filmowym w La Rochelle; Order Cyryla i Metodego w uznaniu zasług dla rozwoju polsko-bułgarskiej współpracy kulturalnej; **1980** - Specjalne „Złote Grono” za odkrywanie nowych talentów aktorskich i konsekwentne stwarzanie im szans artystycznego rozwoju na 12. Lubuskim Lecie Filmowym w Łagowie; Nagroda I stopnia Przewodniczącego Komitetu ds. Polskiego Radia i Telewizji za szczególnie cenną twórczość i współpracę artystyczną z TVP; nagroda FIPRESCI, OCIC i Baskijskiego Towarzystwa Kulturalnego za film *Dyrygent* na Międzynarodowym Festiwalu Filmowym w San Sebastian; **1981** - doktorat honoris causa American University w Waszyngtonie; Złota Palma i Nagroda Jury Ekumenicznego za film *Człowiek z żelaza* na Międzynarodowym Festiwalu Filmowym w Cannes; **1982** - odznaczony francuską Legią Honorową; Nagroda Fundacji Onassisa za pracę na rzecz praw ludzkich i godności; **1983** - Cezar - nagroda Francuskiej Akademii Sztuki i Techniki Filmowej dla filmu *Danton*; **1985** - Nagroda im. Gottfrieda Herdera za wkład w zacieśnienie stosunków kulturalnych z narodami wschodniej i południowej Europy; **1986** - Nagroda im. Luigiego Pirandella za twórczość i działanie w dziedzinie teatru; **1987** - Nagroda Kyoto japońskiej Fundacji Inamori za działalność na rzecz rozwoju nauki, techniki i myśli ludzkiej; **1989** - doktorat honoris causa Uniwersytetu Jagiellońskiego; **1990** - Felix - nagroda europejska za całokształt twórczości; wyróżnienie jury za film *Korczak*, wyjątkowe osiągnięcia i postawę artystyczną na Międzynarodowym Festiwalu Filmowym w Cannes; **1991** - dyplom BESEF '91 za całokształt twórczości na I Belgradzkim Festiwalu Filmu Środkoeuropejskiego BESEF; Nagroda Przewodniczącego Komitetu Kinematografii przy Ministrze Kultury za reżyserię filmu *Korczak*; **1993** - Dyplom Członka Honorowego Stowarzyszenia Autorów ZAiKS (wręczony z okazji 75-lecia ZAiKS-u); nagroda za reżyserię *Wesela* Stanisława Wyspiańskiego w Starym Teatrze w Krakowie na 18. Opolskich Konfrontacjach Teatralnych; **1994** - francuski Order Sztuk Pięknych i Nauk Humanistycznych; tytuł Honorowego Profesora Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie; Artur - nagroda Muzeum Kinematografii w Łodzi; **1995** - japoński Order Wschodzącego Słońca; doktorat honoris causa Université Libre de Bruxelles w Belgii; nagroda polskiego ośrodka ITI za popularyzację polskiej kultury teatralnej za granicą; doktorat honoris causa Uniwersytetu „Lyon 2 Lumière” w Lionie we Francji; **1996** - Super Złota Kaczka - nagroda czytelników miesięcznika „Film” dla filmu *Ziemia obiecana*; Praemium Imperiale - nagroda Japońskiego Towarzystwa Popierania Sztuki; nagroda Warszawskiej Premiery Literackiej za autorską książkę *Wajda - filmy*; Srebrny Niedźwiedź za całokształt twórczości, ze szczególnym uwzględnieniem filmu *Wielki Tydzień* na 46. Międzynarodowym Festiwalu Filmowym w Berlinie; **1997** - nagroda dla najlepszego reżysera za film *Panna Nikt* na 13. Międzynarodowym Festiwalu Filmowym w Troi w Portugalii; **1998** - Nagroda Ministra Kultury i Sztuki w dziedzinie filmu; tytuł

Honorowego Obywatela Miasta Łodzi; Złote Lwy - nagroda za całokształt twórczości, za wybitny wkład w historię kina na Międzynarodowym Festiwalu Filmowym w Wenecji; **1999** - Nagroda Wolności za twórczość filmową i „bezprzykładne zaangażowanie na rzecz wolności” na Freedom Film Festival w Berlinie, Kryształowy Irys - nagroda za całokształt twórczości na Międzynarodowym Festiwalu Filmowym w Brukseli; tytuł Małopolanina Roku 1999; Brylantowy Bilet - nagroda Stowarzyszenia Kina Polskiego dla *Pana Tadeusza* - filmu gromadzącego największą liczbę widzów; **2000** - medal 400-lecia Warszawy; Nagroda Specjalna Jury dla Duetu Reżyser-Operator (Andrzej Wajda - Witold Sobociński) na 8. Festiwalu Camerimage w Łodzi; honorowy tytuł Krakowianina Roku 1999 za „wzruszenia, których dostarcza swoimi filmami”; Człowiek Roku 1999 w plebiscycie „Gazety Krakowskiej”; doktorat honoris causa Państwowej Wyższej Szkoły Filmowej, Telewizyjnej i Teatralnej w Łodzi; Nagroda im. Konrada Swinarskiego przyznawana przez miesięcznik „Teatr” za reżyserię spektaklu Teatru TV *Bigda idzie* Juliusza Kadena-Bandrowskiego; doktorat honoris causa Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie; tytuł Honorowego Obywatela Radomia; tytuł Honorowego Obywatela Gdyni; Nagroda Honorowa za najlepszą realizację klasyki polskiej w Teatrze TV dla spektaklu *Bigda idzie* na 25. Opolskich Konfrontacjach Teatralnych; Orzeł - Polska Nagroda Filmowa - za całokształt twórczości; Oskar - nagroda Amerykańskiej Akademii Filmowej za całokształt twórczości; Złota Taśma - nagroda Koła Piśmiennictwa Filmowego przy Stowarzyszeniu Filmu Polskiego dla filmu *Pan Tadeusz*; Wielka Nagroda Fundacji Kultury za wybitne osiągnięcia w dziedzinie kultury za rok 1999 za film *Pan Tadeusz* i spektakl *Bigda idzie*; tytuł Najślawniejszego Polaka 1999 roku przyznany w plebiscycie słuchaczy Polskiego Radia; tytuł Honorowego Obywatela Miasta Suwałk; Człowiek Roku - wyróżnienie przyznawane przez dziennik „Życie”; Super Wiktor - nagroda dla najpopularniejszej osobowości telewizyjnej - za całokształt twórczości; Człowiek Roku 1999 w plebiscycie ogłoszonym przez tygodnik „Wprost”; **2001** - Komandoria Legii Honorowej Republiki Francuskiej; niemiecki Wielki Krzyż Orderu Zasługi; doktorat honoris causa Moskiewskiej Akademii Teatralnej (GITIS); Grand Prix w kategorii Teatru TV dla spektaklu *Bigda idzie* na Festiwalu „Dwa Teatry” w Sopocie; nagroda za „naprawę spraw ludzkich” przyznawana przez czeską Fundację „Pangea” (nie tylko za osiągnięcia, ale również za etyczną wymowę twórczości); **2002** - Róża Małego Księcia - nagroda publiczności Festiwalu Filmowego Polska - Europie, Europa - Polsce - wyróżnienie za twórczy dorobek dla najwybitniejszych osobistości, które swą spuścizną wzbogaciły rodzimą i światową kulturę; doktorat honoris causa Uniwersytetu Łódzkiego; Nagroda Specjalna Business Centre Club za przyczynianie się do rozwoju przedsiębiorczości i gospodarki rynkowej w Polsce; **2003** - tytuł Civitate Wratislaviensi Donatus (Honorowego Obywatela Wrocławia); Brązowy Granat - nagroda za film *Zemsta* na 7. Ogólnopolskim Festiwalu Filmów Komediodowych „Z uśmiechem do Europy” w Lubomierzu; The Christopher Awards - amerykańska nagroda za kierownictwo artystyczne filmu dokumentalnego Marcela Łozińskiego *Pamiętam*; doktorat honoris causa Ogólnorosyjskiego Państwowego Instytutu Kinematografii (WGIK-u) za „wybitny wkład polskiego reżysera do kultury narodowej i światowej oraz wychowanie młodych twórców”; **2004** - *Ziemia obiecana* uznana Filmem Wszech Czasów w plebiscycie widzów Kino Polska, czytelników „Gazety Poznańskiej” i słuchaczy Radia Merkury Wielkopolskie; Gwiazda Bałtyku - nagroda za całokształt twórczości, która przyczyniła się do integracji kulturalnej krajów nadbałtyckich; **2005** - Krzyż Wielki Orderu Odrodzenia Polski; Złoty Medal Gloria Artis - Zasłużony Kulturze; Platynowe Lwy - nagroda za całokształt twórczości na 30. Festiwalu Polskich Filmów Fabularnych w Gdyni; tytuł doktora Honoris Causa Uniwersytetu Gdańskiego; **2006** - Krzyż Komandorski Orderu Zasługi Republiki Litewskiej; Medal Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie; Krzyż Średni z Gwiazdą Orderu Republiki Węgierskiej; Nagroda Neptuna - nagroda prezydenta Gdańska - za nawiązanie w twórczości do gdańskiej tradycji; Złota Kamera za całokształt twórczości na Międzynarodowym Festiwalu

Filmowym Art Film w Trenczynie (Słowacja); nagroda za całokształt twórczości na 6. Festiwalu Filmowym „Vitae Valor” w Tarnowie; Złoty Niedźwiedź - nagroda za całokształt twórczości na Międzynarodowym Festiwalu Filmowym w Berlinie; Nagroda im. Jana Szczepanika - za wielki wkład w rozwój kinematografii polskiej; **2007** - Złoty Medal Opiekuna Miejsc Pamięci Narodowej; Nagroda im. Czesława Miłosza przyznawana przez Ambasadę USA za wkład w rozwijanie porozumienia polsko-amerykańskiego; Złota Kaczka w kategorii „najlepszy film” ostatniego półwiecza dla filmu *Ziemia obiecana*; Statuetka „Turysty 2007” za całokształt pracy twórczej oraz zasługi dla promowania pozytywnego wizerunku Polski na świecie na 2. Międzynarodowym Festiwalu Filmów Turystycznych w Płocku; **2008** - ukraiński Order Jarosława Mądrego; nagroda publiczności dla filmu *Katyń* na Międzynarodowym Festiwalu Filmowym „Filmfest DC” w Waszyngtonie; Nagroda Filmowa Orzeł 2008 w kategorii „najlepszy film” za *Katyń*; Paszport „Polityki” - Nagroda Specjalna za rok 2007 w kategorii Kreator Kultury; Honorowy Obywatel Miasta Opola; Nagroda Specjalna za całokształt twórczości na Festiwalu Filmowym w Sewilli; Bursztynowe Lwy dla filmu o najwyższej frekwencji w minionym roku, dla filmu *Katyń* na 33. Festiwalu Polskich Filmów Fabularnych w Gdyni; estoński Krzyż Ziemi Maryjnej; Tytuł „Człowieka Roku 2008” przyznany przez „Gazetę Wyborczą”; nagroda za całokształt twórczości na 3. Międzynarodowym Festiwalu Filmowym Art House w Batumi (Gruzja); „Złoty Smok” - nagroda publiczności dla filmu *Katyń* na 19. Międzynarodowym Festiwalu Filmowym w Lublanie; Nagroda Stowarzyszenia Prasy Zagranicznej dla najlepszego filmu europejskiego za film *Katyń*; **2009** - Czeskie Lwy za rok 2008 w kategorii „najlepszy film zagraniczny” dla filmu *Katyń*; Nagroda im. Alfreda Bauera za film *Tatarak* na 59. Międzynarodowym Festiwalu Filmowym w Berlinie; Order Sztuki i Literatury w randze Komandora Republiki Francji; **2015** – Honorowe obywatelstwo miasta stołecznego Warszawy; Nagroda Specjalna Międzynarodowej Federacji Krytyków Filmowych FIPRESCI wręczona podczas Międzynarodowego Festiwalu Filmowego w Bari.

Filmografia:

Krótkie metraże, filmy i seriale telewizyjne tv:

- 1951 – *Zły chłopiec* – film krótkometrażowy
- 1968 – *Przekładaniec* – adaptacja noweli Stanisława Lema, oparta humoresce „Czy Pan istnieje, Mister Jones?”
- 1975 – *Ziemia obiecana* – mini serial tv
- 1980 – *Z biegiem lat, z biegiem dni...* – serial tv
- 1996 – *Moje notatki z historii* - dokumentalny serial tv
- 2000 – *Wyrok na Franciszka Kłosa* – film tv

Filmy dokumentalne:

- 1951 – *Ceramika ilżecka* - dokument krótkometrażowy
- 1955 – *Idę do słońca* o rzeźbiarzu Xawerym Dunikowskim
- 1976 – *Umarła klasa* sfilmowana inscenizacja najświetniejszego spektaklu Teatru Cricot 2 Tadeusza Kantora
- 1977 – *Zaproszenie do wnętrza* (premiera: 1978) o Ludwigu Zimmererze
- 1979 – *Pogoda domu niechaj będzie z tobą...* (premiera: 1980) - dokument średniometrażowy
- 1999 – *Kredyt i debet* - dokument tv
- 2001 – *Lekcja polskiego kina* (premiera: 2002) - dokument tv
- 2001 – *Pamiętam* (część amerykańskiego cyklu *Broken silence*) - dokument średniometrażowy

- 2004 – *Jan Nowak-Jeziorański 60 lat później. 1944-2004* - krótkometrażowy dokument tv
- 2010 – *Kręć! Jak kochasz to kręć!* o Edwardzie Kłosińskim
- 2010 – *Aktorzy przyjechali* (wraz z Markiem Brodzkim)
- 2015 – *Związła kronika czasu* (wraz z Markiem Brodzkim) o otwarciu Teatru Szekspirowskiego w Gdańsku.

Pełnometrażowe filmy fabularne:

- 1954 – *Pokolenie* (premiera: 1955)
- 1956 – *Kanał* (premiera: 1957)
- 1958 – *Popiół i diament*
- 1959 – *Lotna*
- 1960 – *Niewinni czarodzieje*
- 1961 – *Samson*
- 1961 – *Sibirska Ledi Magbet (Powiatowa Lady Makbet*, premiera: 1962). Produkcja jugosłowiańska
- 1962 – *Warszawa* (nowela w filmie *L'amour a vingt ans - Miłość dwudziestolatek*). Produkcja francusko-japońsko-niemiecko-włosko-polska
- 1965 – *Popioły*
- 1967 – *The Gates to Paradise (Bramy raju*, premiera: 1968). Koprodukcja brytyjsko-jugosłowiańska
- 1968 – *Wszystko na sprzedaż* (premiera: 1969)
- 1969 – *Polowanie na muchy*
- 1970 – *Krajobraz po bitwie*
- 1970 – *Brzezina*
- 1971 – *Pilatus und andere (Pilat i inni*, premiera: 1972). Produkcja niemiecka
- 1972 – *Wesele* (premiera: 1973)
- 1974 – *Ziemia obiecana* (premiera: 1975)
- 1976 – *Smuga cienia*
- 1976 – *Człowiek z marmuru* (premiera: 1997)
- 1978 – *Bez znieczulenia*
- 1979 – *Panny z Wilka*
- 1979 – *Dyrygent* (premiera: 1980)
- 1981 – *Człowiek z żelaza*
- 1982 – *Danton* (premiera: 1983) Produkcja polsko-francuska.
- 1983 – *Eine liebe in Deutschland (Miłość w Niemczech*, premiera w Polsce: 1990) Produkcja niemiecko-francuska.
- 1985 – *Kronika wypadków miłosnych* (premiera: 1986)
- 1987 – *Les Possédés (Biesy*, premiera: 1988). Wyprodukowany we Francji.
- 1990 – *Korczak*
- 1992 – *Pierścionek z orłem w koronie* (premiera: 1993) - scenariusz według powieści Aleksandra Ścibor-Rylskiego „Pierścionek z końskiego włosa”.
- 1993 – *Nastazja* (premiera: 1994). Produkcja japońska.
- 1995 – *Wielki tydzień*
- 1996 – *Panna Nikt*
- 1999 – *Pan Tadeusz*
- 2002 – *Zemsta*
- 2005 – *Człowiek z nadziei* (nowela w filmie *Solidarność, Solidarność...*)
- 2007 – *Katyń*
- 2008 – *Tatarak* (premiera: 2009)

- 2013 – *Wałęsa. Człowiek z nadziei*

(opracowano na podstawie: Tadeusz Lubelski, Wajda. Portret mistrza w kilku odsłonach, Wrocław 2006; Witold Bereś, Krzysztof Burnetko, Andrzej Wajda. Podejrzany, Warszawa 2013; www.wajda.pl; www.culture.pl; www.filmpolski.pl)

WNIOSKODAWCA:

Radca prawny: